ciu, găsim: „Ei, mă mir că nu-ţi crapă mura 'n tine de groază!“ (Revista „Ion Creangă“, I, 133). Iar F. Damé, în „Incercarea de terminologie poporană română“, aminteşte între „părţile dinăuntru ale boului“ şi *mura* sau *rânza*... (p. 32). Cuvântul e glosat franţuzeşte cu „mésentère“. In fine, în „Anonymus Caransebiensis“ întâlnim „Murĕ. Intestinum constius?“

Ca şi în Braşov, Fălciu, Muntenia — de acolo credem că avea Damé cuvântul — şi Bănat, *mură* cu sensul „foios“ se întâlneşte probabil şi în alte părţi ale teritoriului dacoromân. Presupunând astfel că cuvântul a fost, până de curând, răspândit şi în circulaţie la toţi Dacoromânii, credem că el a putut fi luat de către Bulgari tot aşa de bine de la Dacoromâni ca şi de la Aromâni, ba chiar mai repede de la cei dintâi, la Bulgari având numai forma *mură* şi nu şi *amură*, ca la Aromâni.

ION MUŞLEA.

Iarăşi „teleleu“.

Pentru *teleleu* şi locuţiunea *a umbla teleleu* = a umbla fără rost, s'au dat în anul trecut trei etimologii. Una a regretatului Bogrea (DR. IV, 179—181) explică cuvântul şi locuţiunea din numele mucenicului Thalaleu, bazându-se în special pe expresia găsită în Zanne: „a umbla Teleleu şi Trifon“. D-l O. Densusianu („Grai şi Suflet“, II, 250—252) crede că *teleleu* ar fi din ungurescul *telelö*: de iarnă, care stă iarna, care petrece iarna — termin păstoresc născut în Moldova şi Săcuime, unde ciobanii români se întâlnesc cu ciobanii unguri. D-l Drăganu (DR. IV, 765—767), crede că nici una din aceste explicaţii „nu rezolvă problema desăvârşit“, respinge în special pe *telelö* al d-lui Densusianu, propunând tot o etimologie ungurească: *találo*, care ar merge atât din punct de vedere fonetic cât şi semantic. De la acest cuvânt, care înseamnează şi „cel ce umblă într'o doară, pe nimerite, trebue să pornim pentru a explica originea lui teleleu“, zice d-sa.

Eu am găsit cuvântul şi la Aromâni. O singură dată, însă cuvântul în „Datini, credinţe şi superstiţii aromâneşti“

BDD-A14779 © 1927-1928 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul“
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 17:12:14

ale lui D. Cosmulei (Bucureşti, 1909, p. 29), unde se spune: „Altădată, la Fărşeroţi, era obiceiul ca să ducă mireasa, după ce întra în casă, la *ugiac* (cămin) şi să o dea cu capul de el, ca nevasta să aibă totdeauna mintea la casă şi să nu fie ca *nă teleleică*". E evident, cuvântul aromânesc are acelaşi sens ca femininul, atestat şi la Dacoromâni, al lui *teleleu*.

Intâlnirea cuvântului la Aromâni, ne readuce la explicaţia dată de Bogrea. Acesta, după ce luase la cunoştinţă etimologia propusă de d-l Densusianu, revenise într'un „Postscriptum la Sfinţii-medici" (DR. IV, 909—913), arătând că oricât de ingenioasă ar fi explicaţia din *telelö*, atât aceasta cât şi cea cu *Thalaleu* sânt primejduite de faptul că cuvântul *teleleu* are şi sensul de *telal, crainic, pristav*. „S'ar putea deci — zicea Bogrea — ca *teleleu* din *a umbla teleleu* să fie totuşi acelaşi cuvânt cu *telal* — cum admitea Cihac şi, cu unele rezerve, Tiktin".

O etimologie de la turcescul *telal* ar explica şi pe aromânescul *teleleică* — ceea ce nu însemnează că „expresia *a umbla teleleu* n'ar cuprinde chiar numele sfântului Talaleu, grefat pe cuvântul nostru, graţie omonimiei", cum zicea Bogrea (DR. IV, 911). Dar în Ardeal, unde cuvântul *teleleu* se întâlneşte destul de des, *telal* nu e cunoscut, după cât ştim. Astfel, e probabil ca d-l Drăganu să aibă dreptate când susţine că „nu este exclus să avem de-a face cu încrucişarea a două sau trei forme de origini deosebite" (DR. IV, 767). In tot cazul, pe lângă etimologiile ungureşti ce s'au propus, şi fără să uităm pe Talaleu al lui Bogrea, dacă forma *teleleică* găsită la Aromâni se confirmă şi prin alt izvor de cât cartea lui Cosmulei, trebuie să admitem şi pe *telal*, dat fiind că în sudul Dunării forma întâlnită nu poate fi explicată în nici un caz printr'un ungurism.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ION MUŞLEA.

BDD-A14779 © 1927-1928 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 17:12:14